

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, szombat, 1908. június 13.

123. szám.

Kiadóhivatal (telefonszám 229)
Vicolo dell'Ospedale, Wurzer ház I. emelet.
Szerkesztőség és főkiadóhivatal (telefonszám 954)
Susak Uskočka ulica 54. II. emelet.
Nyomda telefonszáma (sürgős esetekben) 920.

Előfizetési ár:
Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . 12 kor. Egy óra . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Tőke és termelés.

Hová vezet a modern tőke gazdálkodás? Minő állást foglaljon el az állam a tőkekonzentrációval szemben? Ha egy Marxistához intéznők e kérdést, az nagy mesteréne: következő szavaival válaszolna: „A tőke mágnások számának állandó apadásával vagy a tőkének egyesek kezeiben való összpontosításával párhuzamban növekszik a nyomor, a teher, a szolgaság, a lesüllyedés, a kizsákmányolás, de egyszermind a folyvást szaporodó és a tőke-termelés folyamata által iskolázott, egyesült és szervezett munkásosztály elkeseredése is.”

Ebből tehát az következne, hogy a munkásosztály fogja rákényszeríteni az államot a tőke koncentráció elleni állásfoglalásra. Pedig a Marxisták fent reprodukált állásfoglalásának az ellenkezője igaz. Ha valaki, úgy épp a munkásosztály csinált jó üzletet a tőke-konzentráció útján, vagy ahol még nem csinált, csinálni fog. A trösztök és kartelek biztosítják a termelés állandóságát, vagyis a munkával való ellátás folytonosságát, valamint éppen a kartelek s még inkább a trösztök létrejötte tette lehetővé a munkásosztályra nézve oly előnyök kivívását, amelyek teljesítésére a szervezetlenül álló egyes üzemek képtelenek lettek volna. A munkásosztály helyzete tehát nem követeli, hogy az állam állást foglaljon a tőke koncentrációval szemben, de másfelől a tőke egyesítés nem fogja eredményezni a termelés államosítását sem, ami további szociális követelményként jelentkezik, s mire nézve sokan hiszik, hogy a mai kapitalisztikus fejlődés ezzel fog véget érni.

Mi ezt nem hisszük. Bizonyos áruknál, például a közzénnél bekövetkezhetik a termelés részleges vagy teljes államosítása, de ez általánossá nem válhatik. A termelés általános államosításának semmiféle állami szervezet nem felel meg, ennek erőszakolásával az állam babiloni tornyot építene, amely végül óriási robbanással önmagától omlanék össze.

E szempontokból tehát nem beszélhetünk az állam álláspontról, de nem lehet szó erről más szempontokból sem. Elmellőzni vagy feloszlatni sem a trösztöket, sem a karteleket nem lehet. A közlekedés fejlődése és haladása a versenyharcot annyira kiélesítették, hogy a küzdelmet csak nagy tőkékkel felszerelt vállalatok, illetve ezek egyesülései vehetik fel. A kartelek és trösztök feloszlatása esetén az ipari téren a túltermelés és versenyharc szempontjából épp azok az anarchisztikus állapotok lépnének újra fel, melyek egyes országokon sokkal mélyebb sebeket ütöttek, mint a tőkekonzentráció félszorgségei. Ez, ha helyesen van szervezve, biztosítja az ipar nyugodt fejlődésének és a mai viszonyok között gazdasági szükségesség. Magasabb szempontokból nézve a dolgot, a sokszor megvádolt tőkekonzentrációt „ipari rendszetnek” lehetne nevezni, amely bizonyos ipari területen a termelés, az árszabás és az exportképesség tekintetében a rendet fenntartja.

Sajátos mindenestre, hogy míg egyes államok a karteleket és trösztöket, vagyis a tőkekonzentráció legelőkelőbb képviselőit törvényileg üldözik és tevékenységüket korlátozzák, ugyanakkor a magas védvámok életbeléptetésével ezen alakulásokat hatalmasan támogatják. Sokan joggal mondják, hogy ha az állam a vámtörvények útján nem határolná el szigorúan a saját termelő területét s nem tartaná attól távol a külföldi versenyt, kartelek egyáltalán nem létesülhetnének s különösen nem következhetnék be a belföldi áraknak a külföld javára való önkényes szabályozása. Ebben a állításban föltétlenül igaz az, hogy a védvámok számos kereseti ágban a tőkekonzentrációt igen megkönnyítik. Ilyenek a vas, fonalak, cukor, szesz stb. gyártása, melyekben az egyesületek védvámok nélkül nem állnának biztos alapokon.

A védvámok magas belföldi árak fenntartását teszik lehetővé akkor is, ha a világpiacon csökkennek és ez teszi lehetővé azt, hogy a kartelek gyakran olcsóbban árusítsanak a külföldön, mint a belföldön. Azért, ha az állam a tőkekonzentrációt a közérdek szempontjából veszélyesnek tartja, vonja le mindenelőtt ezek alapját, védvámokat, noha, mint Naumann kifejti, nagyon kétséges, hogy a szabadkereskedelem bevonulása kipusztítaná-e a karteleket.

A gazdasági téren fellépett eme jelentékeny alakulásokkal szemben azonban az állam mégsem helyezkedhetik egészen a passzivitás álláspontjára. Az államnak ezekkel szemben is kötelessége a kinövések lenyelése, más szavakkal: a következő 50 év feladata az, hogy a tőkegazdálkodás és a közérdek közt összhangot teremtsen és annak fennállását alkalmas törvényhozási intézkedésekkel ellenőrizze. Ebből kifolyólag az állam feladata a társasági jogi kiegészítést által a kartelek és trösztök ellenőrzése, azokra bizonyos szociális terhek (munkaszünet, munkásbiztosítás, egészségügyi intézkedések stb.) áthárítása és irányadó befolyás a nagyvállalatok árpolitikájára. A dolgok mai állásából következik, hogy a törvényhozás a kartelek fejlődéséhez alkalmazkodjék és ragaszkodjék az iparszabadság fenntartásához, ha megfelelő eredményeket óhajt elérni. Egyes közszükségletekre nézve (köszér) az államosítás is figyelembe vehető, ha a szindikátusok kapzsisága a közérdeket és az illető iparág egészséges fejlődését veszélyeztetné.

Kereskedelmi és magántisztviselők tömörülése.

— Levél a szerkesztőhöz. —

A „Kereskedelmi Alkalmazottak Lapja” június elsején számában felhívást olvasok a lap szerkesztője tollából, amely felhívásban mellett az eszme mellett tör lándzsát, hogy a hazai összes alkalmazott-testületek egy táborba tömörítenek, hogy így a közös célok és törekvések minél jobban megközelíthetők és megvalósíthatók legyenek. Ezzel az ideális eszmével nem egyszer volt már alkalmunk foglalkozni s úgy tudom, hogy maguk az érdekelt egyesületek — legalább nagyobb részük — rokonszenvvel fogadták a javaslatban rejlő ne-

mes intenciókat. Tagajhatatlan, hogy első pillantásra igen tetszetősnek és elfogadhatónak tetszik az eszme, közelebről vizsgálva azonban nem lehet elzárkózunk bizonyos aggodalmak elől.

Az egy területen létező, azonos célú küzdő magántisztviselő- és alkalmazott-testületek fuziója ez idő szerint még nem érett meg a megvalósulásra, hogy miért és mennyiben nem, arra nap-nap után halljuk és látjuk a választ azokon a határozatokban, amelyek eme testületek körében, ugyanazon tárgy érdemében hozhatnak. Csaknem azonos érdekről van szó s mégis, ahány testület, annyiféle árnyalat az állásfoglalás, sok esetben pedig bizony elég ellentétes is. Mit bizonyít ez? Azt, hogy a magántisztviselő- és alkalmazott szervezetek, bár céljaik csaknem hajszályira azonosak, az egyes kérdéseket más és más szemüvegen át nézik és állásfoglalásuk bármennyire őszinték is, csak ritkán egyeznek meg. Hihető-e, hogy ennyiféle különböző szempont és árnyalat rögtön elenyészik, mihelyt a kérdésekhez értők és azokkal foglalkozók mindannyian egyetlen testület körében foglalnak helyet? Nem lesz e szükséges aztán az egyes osztályok és rétegek érdekében számtalanszor oly intézkedéseket tenni, melyek az összesség érdekeivel semmivel sem azonosíthatók?

Eppen azért, mert nézetem szerint a felvetett fuzió eszméje ma még a bizonytalanság ködébe vész s csak mint a jövő problémája tárgyalható, szükségesnek vélem, hogy ismét, ezúttal nem először, napirendre tűzzem az általam már régóta portált eszmét: az összes hazai alkalmazott egyesületek kötelékének létrehozását.

Ennek a köteléknek a megalakításra egy csapásra megszüntetné a mai állapotok sok-sok fonakságát. Főlegessé tenné a kongresszusokat és nagygyűléseket s helyettesítené a fuziótól remélt egyetemes testületet s olyan parlamentet képezne, amelynek szervezete az állandóságot sem nélkülözné s egyes kérdések alkalmán, a szükséghez képest bármikor összehívható és tanácskozássra, állásfoglalásra képessé tehető volna.

Az egyesületek klasszikus talaján, a német birodalomban minden azonos élethivatásnak, foglalkozásnak és osztálynak ezernyi egyesülete van, a melynek azonban főcéljaik szolgálatában, kötelékben, Verband-ban állanak egymással. A kötelékeknek természetesen csupán egyesületek lehetnek tagjai, amelyek vagyoni erejükhöz és taglétszámukhoz képest adóznak a közös kötelék adminisztratív és propaganda céljaira.

Meg van határozva, hogy az egyes testületek hány delegátust küldenek ki a plénum tanácskozására s igen fontos intézkedés az is, hogy a köteléknek bizonyos szótöbbséggel hozott határozatai feltétlenül kötelezők az összes a kötelékben helyet foglaló testületekre.

Ezen az alapon képelem én kivihetőnek helyesnek és célravezetőnek, de üdvösnek is a magyar kereskedelem összes alkalmazottainak a közös testületbe való tömörülését, amely testület mellett, hogy rövidesen megvalósítható, teljesen helyettesítené azt a jó szándékkal tervezett fuzionális kísérletet, amelyről e közlemény elején írtunk.

Egy magántisztviselő.

Minden a kihordás vagy szétküldés körül felmerülő panaszt levelezőlap vagy telefon útján szíveskedjenek nekünk bejelenteni.

Tengerparti séták.

Előjáró írás. Elsősorban Garády Viktor jeles hírlapíró társamhoz szólok.

Fiumei olasz vérszeg az ereidben, magyar szív lüktet a testedben, tehát meg fogsz engem érteni, könnyebben, mint azok, akik megmaradtak azoknak, amik voltak, vagy nem lettek azzá, amivé lenniök kellett volna. Nos, ugy-e, hogy értjük egymást? Hisz nincs egyébről szó, mint hogy elplagizalom egy könyved címét s nem csekélyebb dologra vettem edem, mint hogy nyomdokaidban akarok haladni.

Én is szeretem a tengerpartot, a tenger világát s azt a kis birodalmat, amelyet a Te kezded igazgat. Csakhogy én tovább megyek náladnál és az én világom nemcsak a tenger mesebeli állatvilága lesz az a világ, amelyben mi élünk, amit Nietzsche úgy nevez, hogy *emberi állati*, vagy ha a végső hatást gondolod, a *tulemberi*. A tengerparton indulok sétára s amikor utamat rovom, mintha a Te csudás könyvedet szorongatnám, mintha minden sora elevenednék meg előttem . . .

Tőled nyájas olvasóm pedig szintén kérek valamit. Olvasd az írásaimat türelemmel s ha néha tulságosan őszintén mondom meg az igazat, ne haragudj érte.

Nem mese, valóság. Van egy város a Quarnero szögében. Körülötte kopár, hideget keltő hegyek. S bent a városban forró meleg. Hogy a nap heve, vagy az emberek szíve teszi-e oly forróvá, szinte kellemetlenné ilyenkor ezt a várost, találjuk ki. A nap csak oly forrón tűz, mint másutt a tengerparton. A szív, a szív, az pedig maga sem tudja mit csinál. Lángol, hevül, érez, néha többet, néha kevesebbet, mint másutt. Szeretni és gyűlölni itt is tudnak. Gyűlölni talán sokszor jobban, mint szeretni. No de ne taglaljuk annyira a gondolatainkat. Nagy ut van még előttünk, amit estéig meg kell járunk. S ha sokat töprengünk s vesztegetjük az időt, beáll az est s nem tudjuk haza vinni az aratásunkat. Az aratás éppen időszerű. Az országban most fognak aratni. A telt kalászkok nem bő ogatnak telénk. Itt nálunk legfeljebb mást aratnak. Pénzt pénzt és ismételten csak pénzt, amit verejtékes nehéz munkával gyűjtöttünk össze.

Arat a háziúr, arat a kereskedő s arat mindenki, akivel dolgunk akad. Van azonban valami, ami nem nyuz, szípoloz bennünket s mi mégis sejtünk oda, hogy leadjuk az aratásunkat. A szegények perzselyei ezek. A szegényeknek örömmel odaadjuk azt a keveset, a mit nélkülözni tudunk. Itt Fiumében bizony elég sokat kell nélkülözhetővé tenni. S így nélkülözünk sok-sok fillért, amit szívvél lélekkel adunk.

Ez ellen nem lehet senkinek kifogása.

A felebaráti szeretetnek a megnyilatkozása minden egyes fillér, ami a szegények javára megy. Az adakozás jótétemény. Nemes szívből, jószágos érzelmekről tesz tanubizonyságot.

Szeretem azt, aki mindenét odaadja annak, aki nélkülöz, anélkül, hogy hálára gondolna vagy arra, hogy a magáét visszazszerze . . . Így szól a *tulemberi lény*. Őt azonban nem követi senki. A jótékonyág gyakorlására ma mindenféle módokat eszelnek ki. Mert a mai jóltevők — nagyjából — úgy cselekednek jól, hogy mulatnak, szórakoznak közben s különböző erkölcsi kényszer hatása alatt gyakorolnak jót. A jótétemény azután különböző módon nyilvánul meg. Az erkölcsi kényszer a nő, aki a sátorban árul a Giardinóban, vagy az Adamich-téren. A férfi pedig hódolattal hajlik meg a szép sátoros kisasszony előtt.

Ha nem volnának jótékony mulatságok, ünnepek, nem volna jótékonyág. Legalább nem olyan mértékben, mint manapság. A jótékonyág illetlen gyakorlása társadalmi konvencióvá fajult s a legtöbb ember így cselekszi a jót, hogy nem is tud róla.

S ezért kell örülnünk a sikerült jótékony-célú mulatságoknak és utcai ünnepeknek.

Itt az ideje: *tessék aratni!*

Costa.

Telefon-számok:

Szerkesztőség	954
Kiadóhivatal	229
Nyomda	920

Előfizetési felhívás.

Junius 1-re új előfizetést nyitottunk „A TENGERPART”-ra, amely Fiume egyetlen magyar napilapja s a közelmúlt eseményei után méltán számíthat minden fiumei magyar ember támogatására.

Aki még nem előfizetője lapunknak, siessen leróni azt a kötelességét, amelylyel minden magyar ember a magyar sajtóval szemben tartozik.

„A TENGERPART”

most már ötödik esztendeje szolgálja az országnak ezen a végpontján a magyar nemzeti és gazdasági érdekeket s mennél erősebbé tesszük, annál jobban felelhet meg nagy hivatásának.

Előfizetési árak:

Egész évre 24 korona

Fél évre 12 „

Negyedévre 6 „

„A TENGERPART”
kiadóhivatala.

UJDONSÁGOK.

— **József királyi herceg Pólában.** Pólából jelentik nekünk, hogy József királyi herceg, aki a budapesti honvédkerületi iskola harminchat tisztjének kíséretében katonai tanulmányi uton járt Dalmáciában, pünkösdi második napján a tanulmányok befejeztével Pólában időzött. A társaság megtekintette a hadi tengerészeti muzeumot, az arzenált, a hadi kikötő több csatahajóját és Pola egyéb nevezetességeit. Délután a királyi herceg a tisztek társaságában a közeli Brioni szigetekre rándult ki, ahol szintén katonai erődítések vannak.

— **A tengerhajózási üzlet válsága.** A minap közöltük *Frankfurter* Albert, az osztrák Lloyd hajóstársaság vezérigazgatójának cikkét a tengerhajózási konjunkturáról, amelyben a kiváló szakértő világos képét adta a tengerhajózás mai helyzetének. A hajóstársaságok egymásután kénytelenek leszerelni gőzöseit s a szerencsétlen állapotok nem hagyják érintetlenül a mi hajóstársaságainkat sem. A Magyar-hajózási szabadhajózási társaság *kénytelen volt összes hajóit leszerelni* s most az Adria hajóstársaság szerelte le „Báró Fejérvár” nevű gőzöst. Hamburgban több mint 80 hajó vesztegel rakomány nélkül s az angol kikötők is tele vannak vesztegő hajókkal. A krízis semmivel sem hagyott alább s a fuvardíjak oly alacsonyok, hogy nem fedezik a társaságok költségeit. A kedvezőtlen helyzet javulását augusztus hónapjától várják.

— **A „Dalmat” yacht** tegnap Zárába indult.

— **Térzene.** A városi zenekar ma este 8 és fél óraker térzenét tart. A műsor a következő: 1. Battaglia: Fiumei emlék, induló. 2. Puccini: Pillangó kisasszony, első rész. 3. Verdi: Részlet az „Ernani” című operából. 4. Rossini: Szimfonia „Tell Vilmos” című operájából. 5. Capelli: Polka.

— **Vizsgálatok a felsőbb leányiskolában.** Az állami felsőbb leányiskola igazgatósága évről-évre vizsgálatakat sorrendjébe a következőképpen állapította meg: június 12-én, pénteken d. e. 8 óraker vallástani vizsgálat; 16-án, kedden, d. e. 4 óraker tornavizsgálat; 20-án, szombaton d. e. 8 óraker a VI. oszt. vizsgálata, d. u. 4 óraker a III. oszt. vizsgálata; 22-én, hétfőn d. e. 8 óraker az V. oszt. vizsgálata, d. u. 4 óraker a II. oszt. vizsgálata; 23-án, kedden d. e. 8 óraker a IV. oszt. vizsgálata, d. u. 5 óraker az I. oszt. vizsgálata; 25-én csütörtökön d. u. 5 óraker évről-évre ünnep; 26-án, pénteken délelőtt 8 óraker háláadó isteni tisztelet és 9 óraker a bizonyítványok, rajzok és kézimunkák kiosztása. A növendékek rajzai és kézimunkái június 20., 21., 22. és 23. napjain tekinthetők meg a II. és VI. osztály termében. (I. emelet.) A szülőket és tanúgy iránt érdeklődőket mind a vizsgálatokra, mind a záróünnep szívesen látja az igazgatóság.

— **A pétervári hajózási kongresszus.** A nemzetközi hajózási kongresszus előkelőségeit, a kormányok képviselőit, az elnökséget és a szervezőbizottságot a cár hétfőn péterhofi palotájában ünnepélyesen fogadta. Az ötnegyed-

órát tartó cercle során valamennyi kormány képviselőit hosszabb beszélgetéssel tüntette ki. A vilásreggeli után a kongresszus tagjai három napi tanulmányuttra indultak Oroszország legnagyobb folyóján a Volgán.

— **Az anyakönyvi hivatal hivatalos órái.** A m. kir. állami anyakönyvi hivatal 1908. június 15-től kezdve további rendelkezésig hétköznapokon délelőtt 8 órától délután 2 óráig, vasárnap és ünnepnapokon délelőtt 9 órától déli 12 óráig tart hivatalos órákat. A közönségnek azonban hétköznapokon délelőtt 9-től délután 1 óráig, vasár és ünnepnapokon pedig délelőtt 9 órától déli 12 óráig van nyitva.

— **Allami tisztviselők kirándulása.** A tengerparti állami tisztviselők egyesülete vasárnap, e hó 14-én tagjainak szórakoztatása céljából kirándulást rendez Veglia szigetére. Indulás délután 2 óraker. Mindazok, akikhez a részvételre felszólító aláírási ív véletlenül nem jutott el, Krahr Károly urnál a dohánygyárban esetleg esténként az egyesület helyiségében jelentkezhetnek. A hajón zene és tombola is lesz.

— **A Részvénytársaság kőolaj kutatásra,** mely a fiumei kőolajfinomító t. alapítása, az 1907. évben 10.535 K tiszta nyereséggel dolgozott, az előző évi 8418 K-val szemben. Ez a nyereség a 400.000 K alaptőke 2-6 százalékos kamatozásának felel meg.

— **Az élelmes utasok.** A Cunard társaság „Slavonia” gőzösén, mikor a hajó Newyorkba menet már a tengeren járt, öt fiumei suhancot találtak, akik ingyen akartak Newyorkba jutni. Mikor a hajó Palermóba érkezett leszállították őket a hajóról s a magyar-osztrák konzulátus egy Adria gőzösön hazaküldte a vállalkozó szellemű ifjúkat.

— **Szegény gyermekek nyaralása.** A gyermekbarát egyesület az idén is gondoskodik a szegény gyermekek nyaralásáról s erre a célra berendezte a volt Zakalj malom helyét. Az idén összesen negyven gyermeket fognak kiválogatni s a munkát már meg is kezdték. Sok sápadt arcú verszegény teremtés jut egy kis friss levegőhöz, jó táplálékhoz és megerősödve, piros-pozsgás arccal kerül megint vissza a városba. A szám természetesen kicsi, mert hiszen a sok száz meg száz tanulógyermek közül százezre akadnának olyanok, akiknek szükségük volna egy kis jó levegőre. Az üttörés munkája megtörtént s talán egy-két év múlva meghosszabbíthatják a szünidei gyermektelepet, hogy ne csak negyven gyermeknek adhassanak hajlékot a vakáció idejére.

— **Krecsányi és a fiumei magyar színészet.** Ezelőtt 35 évvel, mikor a színészpálya még nem kecsgetett kényelmes életmóddal, nyugdíjjal biztosított, gondtalan aggsággal, a tollnak egy forróvérű, tette vágyó harcosa letette a fegyvert, hogy helyébe olyan fegyvert ragadjon, melylyel kitűzött szent céljának, a magyarság terjesztésének hatatosabb diadalt szerezzen! Az „Athenaeum” szorgalmas korrektora, később a „Fővárosi Lapok” jeles munkatársa, *Krecsányi Ignác* otthagya a biztos állást s kezébe vette a kitért színigazgató vándorbotját s lelkes csapatával bejárta az országot diadalmasan küzdve nélkülözéssel, részvétlenséggel, s a vidéki színigazgatók reményével: a nemzetiség lakta vidék ridég közönyével. Küzdött, harcolt járattan utakon vágott irtást s feltartóztatatlanul előre törtetett a magyarság zászlajával, míg vegre egy évtized múlva — most 25 éve — kitézte a zászlót az ország szívébe: Budár. *Krecsányi* volt az első magyar színigazgató, aki Fiumében megfordult társulatával, 1901. május 6-ától június 7-ig tartott ez az első magyar színivad a tengerparti városban; *Krecsányi* ez egy havi vendégszerepléséről úgy beszéltek és írtak, mint a magyar színészet diadaláról, mert gondolni sem mert volna senki arra, hogy a magyar színészet ünneplés tárgya lesz Fiumében. Ebben az időben a város társadalmi életében leomlottak a válaszfalak és az idegen ajkúak meghajlottak a magyar művészet előtt. Egyetlen diszharmonia sem zavarta meg a magyar színészet fiumei szereplését, pedig magyar színész még nem fordult meg exponáltabb helyen. Az 1901. évi június 7-iki fiumei utolsó előadás után nyolc esti vendégszereplésre ment Triesztbe *Krecsányi* társulatával. A Politeama Rossetti-ben játszott a magyar színtársulat. Egy nagy, intelligens és a művészetekkel szemben

kényes izlésű város hódolt meg a magyar színészek előtt, akik szerényen és elfogulva, de a magyar Muzsa szent tüze által lelkesítve léptek az előttük idegen közönség színe elé. A színház mind a nyolc este tömve volt elegáns közönséggel, mely a triezti sajtóval egyetértőleg konstataa a magyar szintársulat igazi, lelkesítő sikerét, határozott diadalát.

És ez mind Krecsányi Ignác érdeme, ki nek neve tisztelt és becsült az országban. Harmincöt éves színigazgatói rögös pályáján soha, de soha egy napi szünetet nem tartott társulatával. Pályáján mindig a nemesebb ambíció vezérelte s megadatott érnie, hogy sikerekre mutathatott vissza, melyek össze vannak forrva a magyarosodás szent ügyével. Krecsányi jubileuma alkalmából Budapesten tisztelői és barátai nagy ünnepséget rendeznek. Budán, ahol az igazgató társulata játszik, ünnepi előadás lesz.

— **A Photogén forgalmi részvénytársaság,** amely a Fiumei kőolajfinomító rt. alapítása, az 1907-8. üzleti évről szóló, április 30-án felvett mérlegét 317.493 K. tiszta nyereséggel zárta, az előző évi 144.884 K-val szemben azaz a 900.000 K alapítke 35.28 százalékkal kamatozott.

— **Az Agricola első fiumei műtrágya és vegyi ipar rt.** fiumei műtrágyagyárának építését már a napokban megkezdte. A telepengedélyezési eljárást június 10-én már megtartották.

— **Az utolsó hajójárat.** A Magyar-horvát hajóstársaság közli, hogy az utolsó hajó Abbáziából nem mint tervezve volt, este 10 órakor, hanem 10 óra 30 perckor indul.

— **Lopások a kikötőben.** A rendőrség letartóztatta Boskovich Sándor 22 éves napszámot, aki 50 kilogramm sőt lopott a kikötőben. Hasonló sors érte Zagar Mihály 19 éves munkást, aki tíz kiló cukrot lopott.

Távirat ◀▶ Telefon.

A képviselőház ülése.

BUDAPEST, június 12. A képviselőház mai ülésén Justh Gyula elnököl.

Az ülés megnyitása után harmadszori olvasásban elfogadták az államvasuti beruházási törvényjavaslatot.

Ezután áttértek a közegészségügy rendezéséről szóló törvényjavaslat folytatásos tárgyalására.

Hajdu Frigyes felszólalása után Mezőfi Vilmos indítványozza, hogy minden 5000 lakóval bíró község köteleztessék orvos tartására.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter kijelenti, hogy helyesli a dolgot, de nem járulhat hozzá, mert ez idő szerint nem vihető keresztül.

Maniu Gyula és Vlád Aurél javasolja, hogy az orvosokat ne a hatóságok, hanem az állam nevezze ki.

A belügyminiszter kijelenti, hogy sok argumentum szól az államosítás mellett, amely azonban sajnos ez idő szerint nem vihető keresztül.

Ezután véglegesen letárgyalják a huszonöt szakaszt.

Ezzel az ülés véget ért.

A császárbürokrácia.

BÉCS, jun. 12. A császárbürokrácia ma folyt le óriási ünnepség keretében. Összesen 12.000 ember vonult fel a Kaiserplatzra s a császári pavillon előtt megállott. A császár több beszédet hallgatott végig. Lueger Bécs város hódolatát tolmácsolta.

A Reményik-Krausz ügy.

BUDAPEST, jun. 12. A büntető törvény-szék ma fejezte be a Reményik-Krausz ügy tárgyalását s Krausz Emil volt kolozsvári kereskedőt tizenhárom évi börtönbírsággal és két évi fogházra ítélte.

Összetűzések a szerb-bolgár határon.

BELGRÁD, jun. 12. A szerb-bolgár határon az utóbbi időben igen gyakori az összeütközés bolgárok és szerb bandák között, amelyek átlépve a határon, kifosztják és felgyújtják a legközelebb eső bolgár falvakat. Legutóbb Kúsztenzsil közelében történt egy ilyen incidens, amelynek több bolgár ember is

áldozatul esett. A szerb bandák garázdálkodása nagy izgatottságot okoz Szófiában s a lapok energikus megtorlásra szólítják föl a kormányt. Egy esti lap azt követeli, hogy a kormány szakítsa meg a Szerbiával való diplomáciai összeköttetést és hívja vissza belgrádi követét. Azt írja még e lap, hogy ha a kormány nem így cselekszik, akkor mindennap kénytelen lesz katonai hatalommal megvédekezni a szófiai szerb ügyvivőseget a fölháborodott nép dühe ellen. A határkonfliktusok dolgában most jegyzékváltás folyik Szófia és Belgrád között.

A perzsi veszedelem.

LONDON, jun. 12. A Daily Mail-nak jelentik Teheránból: Tebrizből érkezett táviratok szerint az ottani nacionalisták elhatározták, hogy az orosz kormányt a kurd határtörzsekhez intézett ultimátumát nem veszik figyelembe. Azerbejdán tartomány összes lakossága elhatározta, hogy a tartományt német protekció alá helyezi. Minthogy a lakosság egy testőrkatonától elvette fegyverét, a csapatok parancsot kaptak, hogy ilyen dolog megismétlődése esetében a lakosságra tüzeljenek. A parlamenti épület körül több ezer fegyveres nacionalista csoportosul s arról beszélnek, hogy ellenük a legszigorúbb intézkedéseket fogják alkalmazni. A csapatok parancsot kaptak, hogy minden fegyveres embert tartóztassanak le, de ezt a parancsot még eddig egy esetben sem fogadtosították, sőt ellenkezőleg, megtörtént, hogy a lakosság néhány közönséget elvette fegyverét. A város számos helyén forradalmi plakát látható. A helyzet rendkívül komoly. Az összes üzletek zárva vannak.

Uj fogműterem.

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a De la Ville szálló II. emeletén a mai kornak teljesen megfelelő

fogműtermet nyitottam.

Műtermemben csakis elsőrangú munkát végzek. Készítek kaucsuk- és aranyhidakat a legerősebb kivitelben és a legújabb módszer szerint.

Mérsékelt árak!

A n. é. közönség b. pártfogását kéri

PALMAI ISTVAN fogtechnikus.

LIPIK Szlavóniában.

Vasut-, posta- és távirat állomás.

ELSŐRANGU FÜRDŐHELY.

Egyetlen jód tartalmú alkalikus hévíz (64° C.) Európában. Páratlan gyógyhatása a tápaszorna és a vizeleti utak összes hurutos megbetegedése, húgysavas ártással, köszvény, csusz és ischias, görvély, angolőr és az összes veretbetegségek ellen.

Ivókúra. Hévízes fürdők.

Vizgyógyintézet. Inhalatorium

A fürdőhelyen 10 kiváló orvos működik.

Kivánatra prospektussal és bővebb értesítéssel szolgál A fürdőigazgatóság.

Első és egyedüli magyar étterem.

„MAGYAR VENDÉGLŐ“

Riva Szapáry, a Magyar-Horvát hajóstársaság irodája mellett.

Kizárólag magyar konyha.

KITÜNŐ VILLÁS REGGELI.

Közvetlen termelőktől - - - - -

- - - beszerzett magyar borok.

Kőbányai márciusi és duplamalata sör.

Vendégszobák tengeri kilátással.

A magyarság egyedüli otthona.

Pontos kiszolgálás. Mérsékelt árak.

CIGALE

tengeri fürdő

Lussinpiccolo mellett. — 200 kabin.

Halál a poloskákra!!!

DESODEROL

az egyetlen radikális szer poloskák és más férgek ellen. Ragados betegségek ellen fertőtleníti. Elarusito

Graf A. Fiume Riva Canale Telef. 622.

Literje K 1.50 hazhoz szállítva.

Lakasok fertőtlenítése elvállaltatik.

14-18 éves magyar fiu,

ki legalább 3-4 középiskolai osztályt végzett kezdő fizetéssel felvétetik gya-kornoknak. Cim a kiadóhivatalban

Első fiumei magyar uri és női fodrász terem az Adria Palotában.

Külön női teremben hajmosás, fésülés, és mindennemű modern hajmunkák végeztenek.

Az uri teremben pontos és jó kiszolgálás.

Catti György utóda

cs. és kir. udvari szállító

GYÓGYSZERTÁRA

a városi torony mellett.

Ajánlja magát minden orvosi rendelés azonnali és exakt elkészítésére. Kapható minden gyógyszerészeti különlegesség, gyógyszerzappanok, az összes ásványvizek, toalettcikkek és szepitőszerek stb. stb.

Értesítés

Tisztelettel értesitem a n. érd. közönséget, hogy Junius elsejétől kezdve új étkezési bérletet Abonement kezdek, első, második és harmadik minőségben 20—26 és 30 forintért. Elismert kitünő eredeti magyar ételeken kívül garantált minőségű magyar, dalmát és istriai borokat ajánlok.

Borpataki „SZAMÁRLÉ” savanyuvíz hazánk legjobb borvizének egyedüli főraktára.

1 nagy üveg 16 kr. — 1 kis üveg 8 kr.

5 üveget házhoz is küldve.

1896. évi fehér bor Bakator 80 kr.

1904. „ „ „ asztali 60 „

Számos látogatást kér tisztelettel

HORVATH NAGY AM.

A „VIRÁGCOKOR” vendéglő tulajdonosa Úrményi piac 2.

Használt és új

zsákok raktára.

Bel- és külföldi gyártmányu új és használt zsákok vétele és eladása.

Rupnik Emil

Úrményi-tér 6. sz. Steinmann-féle ház.

Telefon 226. sz.

Nyomdai tanoncot

lehetőleg magyar családból felvesz A Tengerpart nyomdája.

Magyar Általános Hitelbank Fiumei Fiókja.

Központ: Budapest. **Fiókok:** Brassó, Debrecen, Győr, Kassa, Kecskemét, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Szabadka, Temesvár.

Alaptőke 60 millió kor.

  Tartalékok 35 millió.

Elfogad betéteket takarékkönyvecskékre és folyó számlára a legelőnyösebb feltételek mellett.

Leszámítol bel- és külföldi váltókat és elfogad ilyeneket behajtásra.

Vesz és elad mindennemű értékpapírokat, külföldi váltókat és idegen pénznemeket s előnyösen effektuál mindennemű megbízást a bel- és külföldi tőzsdéken.

Bevált szelvényeket és kisorsolt értékpapírokat.

Előleget nyújt értékpapírokra és árukra.

Elfogad értékpapírokat megőrzésre és kezelésre és ajánlja tűzbiztos páncélszekrény-fiókjait (safe deposit).

Kiállít hitelleveleket a bel- és külföld minden nagyobb piacára.

MIRAMARE NAGYSZÁLLÓ

CIRKVENICÁN.

Nyári és téli üdülőhely és tengeri fürdő.

A szálloda közvetlenül a tengerparton,
— a fürdő közelében fekszik. —

Modern berendezés. — Kávéház és étteremmel.

Lift. — Villanyvilágítás. — Olvasó terem.

Hidegvízgyógyintézet. — Meleg házi fürdők.

Figyelmes kiszolgálás

Mérsékelt árak.

CANTRIDA FÜRDŐ ÉS VENDÉGLŐ

Kombinál villamos vasuti és fürdőjegyek:

Felnőtteknek: Fiumara-Cantrida 70 fill. Giard. pubb.-Cant. 60 fill.

Gyermekeknek: " " 50 fill. " " 40 fill.

Ez árakban befoglaltatik a villamos vasut oda-vissza, az omnibus, a fürdés és a fehéremű.

Tíz jegyet tartalmazó blockok árai:

Felnőtteknek: a Fiumarától 6.— kor., népkertől 5.— kor.

Gyermekeknek: " 4.40 kor., " 3.40 kor.

Jegyek és blockok kaphatók a villamos vasut kalauzáinál és a fűdöpénztárnál.

Remek árnyas kert és nagy terrasz.

Szobák idegeneknek. — Magasforrasú vízvezeték — Villanyvilágítás.

— Izletes ételek és kitűnő italok. —

Kőbányai Polgári Sör.

Sütek és pecsenyék ára — 80 kor.

1/2 rántott csirke 1.— "

1/2 sült csirke 1.20 "

Beefsteak tükörtőjással és Rumpsteak 1 kor. 20 fillér.

Vasár- és ünnepeken
katonahangverseny.

Vasár- és ünnepeken
katonahangverseny.

VELENCE CAVALLETTO

SZÁLLODA és ÉTTERMEK

a Márkustér közvetlen közelében
teljesen újjáalakítva.

Szobák 2^{1/2} lirától, teljes
penzió 9 lirától feljebb.

Kitűnő konyha, tiszta italok.

Vársaskocsi és megbízott az állomásnál.

VILLANYVILÁGÍTÁS!

GÖZFÜTÉS! — FÜRDŐK!

Tulajdonosok:

Serantoni és Fratelli Scattola.

ROSENBERGER B.

nagy butorraktára

Fiume Via Governo 22 (Corso)

Fiume Via Governo 22 (Corso)

Telefon sz. 504.

ROYAL SZÁLLÓ FIUME

Via Andrássy, — Telefon 121 sz.

Központi fekvésű, elsőrangú új családi szálloda a villamos vasut mentén. Villamos világítás, lift, fürdőszobák stb. stb.

Table D'Hôte külön asztalokon.

HEIM F. 20 even át a fiumei Deák-szálló tulajdonosa.

CRNKOVIĆ

szálloda, penzió és kávéház.

CIRKVENICA.

A fürdő központján, közvetlen a tengerpart mentén, a mólótól 2 pezcnyire.

Kitűnő magyar és német konyha.

 Kitüntetve a német orvos kongresszus által.

Eredeti magyar és német fajborók valamint Müncheni és Pilseni sörök.

Utazóknak és kirándulóknak kiválóan alkalmas hely.

Olcsó árak.

Pontos kiszolgálás.

Tulajdonos: CRNKOVIĆ JÓZSEF.

TIROLESE VENDÉGLŐ

Fiume, Corso az Adamich térrel szemben.

Kitűnő ételek és italok a nap minden szakában. Remek halak

Az idegenek találkozó helye.

Első és legjobb hírnevű óráüzlet

Nattich: Henrik

FIUME, Corso.

Chronometer és műórák.

Genfi és Glashütte-féle

angol különlegességi gyártmányok.

ADRIA ÉTTEREM

— FIUME, —

Piazza Elisabetta. o—o—o Via Adamich.

A város központjában.

—o—
Idegenek találkozó helye.

Kitűnő konyha.

Minden időben friss halak.

Mindenféle használt
butort veszek
a legjobb árban.

Deutsch M.

Via Governo 4.

ELSO FIUMEI RUHA - SANATORIUM

Corso prolungato (az Eden kávéház mellett).

Ruhát vasalásra és javításra átveszek. Olcsó havi előfizetés ellenében rendben tartom az egész ruhakészletet. 30 éves szakmabeli tapasztalatom van.

Szíves pártfogást kér

H. Schönberg ferfiszabó.

SPORT VENDÉGLŐ

Fiume, via Germania 2

a Jellacsics kaszárnya mellett.

Izletes magyar konyha. - Kitűnő borok.

Kőbányai Polgári Sör.

WEISZ JENŐ vendéglős.

Grand Hotel Zehentner

elsőrangú szálló és penzió

ABBAZIA

szemben a mólóval.

52 szoba. Tengeri és édesvíz fürdők a házban. Villamos világítás. Cukrászda.

Klubbhelyiség.